ביום ההוא למה לי אם אינו ענין לשמיני תנהו ענין לשביעי ורבי נמי הכתיב ביום ההוא אמר לך רבי ההוא להכי הוא דאתא לומר לך אע"פ שלא הביא קרבנותיו ורב חסדא מאי דוחקיה לאוקמיה כר' יוסי ברבי יהודה לוקמה כגון דנטמא דחזיא בליל שמיני ורבי היא מדלא מוקים לה כרבי לימא קסבר א)ליליא לאו מחוסר זמן הוא אמר רב אדא בר אהבה ב)הא בהא תליא אי אמרת ליליא מחוסר זמן אימת מיחזי לקרבן לצפרא נזירות נמי לא חיילא עד צפרא ואי אמרת ליליא אינו מחוסר זמן נזירות טהרה חיילא מאורתא: (א) גופא נטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי אינו מביא אלא קרבן אחד נטמא בשמיני וחזר ונטמא בשמיני מביא קרבן על כל אחד ואחד מתחיל ומונה מיד ג)דברי ר' [א] אליעזר וחכ"א א)קרבן אחד על הכל עד שיביא חטאתו הביא חטאתו ונטמא והביא חטאתו ונטמא מביא קרבן על כל אחד ואחד ⊕ב)הביא חטאתו ולא הביא אשמו מונה ד)ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר כשם שחטאתו עיכבתו (ב) כן אשמו מעכבו בשלמא לרבי [ב] אליעזר אמר קרא 1וקדש את ראשו ביו' ההוא אע"פ שלא הביא קרבנותיו ורבנן ההוא אע"פ שלא הביא אשמו אלא רבי ישמעאל ההוא למה לי אמר לך ההוא אע"פ שלא הביא עולתו ורבנן עולה לא בעי מיעוטא דורון בעלמא הוא מאי טעמייהו דרבנן דתניא 2והזיר לה' את ימי נזרו והביא כבש בן שנתו לאשם מה ת"ל לפי שמצינו שכל אשמות שבתורה שהן מעכבין יכול אף זה מעכבו ת"ל

**ורבי ביום ההוא למה לי.** דממילא ידעינן דאשמיני קאי: **אע"פ שלא הביא קרבנותיו.** דפשטיה דקרא משמע דלא חייל עליה נזירות עד שיכפר בעולה ובחטאת דכתיב בקרא [קודס] וקדש ראשו והשתא אתי יתורא דביום ההוא לאשמועינן דחייל עליה נזירות ביום שמיני אע"פ שלא הביא קרבנותיו: **לוקמה כרבי וכגון שנטמא בליל שמיני.** דחייל עליה נזירות קודס הבאת קרבנותיו ול"ג [דחזא][1] פי' כיון [דמרבינן] לרבי ביום השמיני אע"פ שלא הביא קרבנותיו א"כ גם בליל שמיני חייל עליה נזירות ושייך[2] ליוס שמיני ומעתה נוקי למתני' כרבי דנטמא בליל ח' דכיון דחייל עליה נזירות טומאות הרבה יש כאן ומ"מ פוטר עצמו בקרבן אחד לפי שלא יצא שעה אחת הראויה להביא קרבנותיו דאין מקריבין קרבנות בלילה מביום לוותו מדלא מוקי לה הכי נימא קסבר ליליא לאו מחוסר זמן הוא פי' ולא לענין שיוכל להקריבו בלילה אלא דחשבינן ליה כיאה לשעה שראוי להקריב קרבנותיו ולא יפטר בקרבן טומאה אחד: **הא בהא תליא.** ולא מצי אתיא כרבי: **ה"ג אי אמרת לילה מחוסר זמן אימת מייתי קרבן עד צפרא נזירות נמי לא חייל עד צפרא** דכפר וקדש כתיב בשעה שראויה להביא קרבן חייל נזירות טהרה כי[3] נטמא בלילה לא הוו טומאות הרבה אלא טומאה אריכתא ואי קסבר לילה לאו מחוסר זמן להחשב כשעה שראויה להקריב בלילה נזירות נמי חייל מאתמול ומיחייב קרבן טומאה על כל אחת ואחת: **אית ספרים** דגרסי ביה **גופא נטמא בשביעי** כו' ולא גרסינן[4] דבכולה הש"ס לא גרסינן גופא אלא כשהש"ס הביא מימרא או ברייתא תחילה ומייתי אותה אגב גררא אז חוזר ואומר גופא לפרש המימרא או הברייתא אבל ברייתא לא הביא הש"ס כלל לעיל אלא מלישנא דהש"ס לעיל דקאמר אילימא שנטמא בשביעי: **אינו מביא אלא קרבן אחד.** אע"ג דס"ל דחייל עליה נזירות טהרה משביעי כיון דנטמא עד שלא האיר השמיני שעה הראויה להביא קרבנותיו נפטר בקרבן אחד על טומאות הרבה אבל כשנטמא בשמיני וחזר ונטמא בח' כיון שיצא לשעה הראויה להביא קרבנותיו מביא קרבן על כל אחד ואחד: **מתחיל ומונה מיד דברי ר' אליעזר וכו'.** לכאורה הוה משמע דמתחיל מנין נזירות טהרה שלו בשמיני ⊕ אלא אי אפשר לומר כן דאי לא חייל עליה נזירות טהרה שלו אלא בשמיני א"כ כי נטמא בשמיני לא סותר אלא יום אחד ולא הוה מתחייב קרבן טומאה לרבי אליעזר [כדתנן] במתני' ר"א אומר לא [בו] ביום אלא מתחיל ומונה מיד בשביעי דאז חייל עליה נזירות טהרה מכי הזה וטבל (מכי הזה וטבל) וכי נטמא בשמיני סותר ב' ימים ומתחייב שפיר בקרבן ב] ובטומאה לרבי אליעזר: **וחכ"א קרבן אחד על הכל עד שיביא חטאתו כו'.** רבנן סבירא להו דלא חייל נזירות טהרה עליה עד שיביא חטאתו הביא חטאתו ולא הביא אשמו מונה נזירות טהרה [וטעמייהו] יליף בסמוך: **כך אשמו מעכבתו.** דלא חייל עליה נזירות טהרה עד שיביא גם אשמו וטעמיה מפרש בסמוך: **בשלמא לר' אליעזר אמר קרא וקדש ראשו ביום ההוא.** מיותר ביום ההוא לרבות ביום השביעי דמשביעי חייל עליה נזירות טהרה כדפרישית לעיל לר"א ולשון הש"ס דקאמר אע"פ שלא הביא קרבנותיו הוי פירושו אע"פ שלא הגיע יום הראוי קנת[5] להביא קרבנותיו דהיינו יום ז' ולא הוי פירושו כההוא דלעיל דקאמר הש"ס אליבא דרבי ביום ההוא מיותר לומר לך אע"פ שלא הביא קרבנותיו דההוא ודאי הוי פירושו לרבות יום שמיני דוקא משהאיר הבקר אבל אליבא דר"א אתא [לרבות] אפילו יום השביעי כדפי': ולרבנן ההוא אע"פ שלא הביא אשמו. אע"ג שכל אשמות שבתורה מעכבות הכא מרבינן מההוא דלא מעכב ליה מלחול עליה נזירות טהרה: אלא לר' ישמעאל ההוא מאי אתא לרבויי אמר לך אע"פ שלא הביא עולתו: **ורבנן עולה לא בעיא מיעוטא דדורון בעלמא הוא.** וא"ת מ"ט דרבי ישמעאל שפיר קאמרי ליה רבנן וי"ל משום דחטאת ועולה כתיבי בחד קרא והדר כתיב וכפר עליו וקדש ראשו דס"ד דאע"ג דעולה דורון הוא כיון דאקדמיה קרא לוקדש ראשו לא חייל עליה נזירות טהרה עד דמייתי לעולה נמי קא משמע לן ההוא לומר אע"פ שלא הביא עולתו ומסתברא לאוקמי לעולה ולא לחטאת דעיקר כפרה בחטאת וא"ת מנא ליה להש"ס לעיל לומר דבפשיטות אליבא דרבי דההוא (מפרש) מרבה אע"פ שלא הביא קרבנותיו פי' משהאיר השמיני חייל עליה נזירות טהרה דלמא לא מרבה רבי אלא הביא חטאתו ולא אשמו או כר' ישמעאל וי"ל

**ורב חסדא מאי דוחקיה לאוקמיה כרבי יוסי ברבי יהודה (ג) לוקמה כרבי.** ומשכחת א] לה דאית בהו טומאות הרבה: **כגון דחזיא בליל שמיני.** כלומר דנטמא בליל שמיני והאי דאמר דחזיא לאו דוקא הכא אלא איידי ב] דנקיט לה במס' כריתות [ח.] נקטיה להכא וחזר ונטמא בליל שמיני דטומאות הרבה איכא מכיון דנטמא בליל ח' וחיילא עליה טהרה ואינו חייב עליהן אלא קרבן אחד לפי שעדיין לא הגיע יום שמיני ג] שהיתה שעה הראויה להביא בה קרבן: **ומדלא מוקים לה.** רב חסדא בכה"ג ואליבא דרבי תיפשוט מינה דאית ליה לרב חסדא דלילה לאו מחוסר זמן הוא ד] דאם נטמא בליל שמיני הוה כנטמא ביום שמיני דנטמא בשעה שראויה להביא קרבן אע"ג דאינו קרב עד היום א] דמיא הלילה ליום וחייב קרבן על כל אחת ואחת: **אמר רב אדא בר אהבה.** אפילו אי אית ליה לרב חסדא דלילה מחוסר זמן הוא אכתי לא מתוקמא ליה כרבי דהא בהא תליא: **דאי אמרת לרבי מחוסר זמן הויא אימת מיתחזי לקרבן לצפרא ונזירות טהרה נמי לא חיילא עליה עד לצפרא.** והילכך כי מיטמי בליל שמיני כולה טומאה אריכתא היא ולית לך למימר בהו טומאות הרבה ואי אמרת דלרבי אינו מחוסר זמן ללילה נמי ה] זמן הקרבה ואית בהו טומאות הרבה נזירות טהרה נמי חיילא מאורתא וחייב קרבן על כל טומאה וטומאה הילכך לא מיתוקמא כרבי כלל: ה"ג **ת"ר נטמא בשביעי וחזר ונטמא כו'.** ואית ספרים ו]דגרסי ביה גופא נטמא בשביעי כו' ושבושא הוא דקי"ל דכל היכא דכתב גופא דבבר נשנית ההיא שמעתא לעיל ואילו הכא לא נשנית כלל: **מתחיל ומונה.** לנזירות טהרה מיד כיון שהגיע שמיני ז] ואפילו שלא הביא קרבנותיו דברי ר' אליעזר: ח] **וחכ"א קרבן אחד על הכל עד שיביא חטאתו הביא חטאתו ונטמא מביא קרבן על כל אחת ואחת הביא חטאתו ולא הביא אשמו מונה.** נזירות דטהרה אבל אם לא הביא חטאתו אינו מונה. לעולם אין מתחילין למנות לנזירות טהרה עד שיביא חטאתו אחד מהללו ט] שני תורים שמביא אחד לחטאת שאם נטמא קודם שהביא חטאתו אינו מביא אלא קרבן טומאה אחד אבל אם הביא חטאתו ולא הביא אשמו כבש בן שנתו לאשם מונה לנזירות ימי טהרה: י] **כך אשמו מעכבו.** שלא יתחיל למנות עד שיביא אשמו: **בשלמא לר' אליעזר.** דאמר מתחיל ומונה מיד: **אע"פ שלא הביא קרבנות.** כ] מתחיל למנות מבו ביום. ולרבנן אתא ליה ההוא אע"פ שלא הביא את אשמו: **אע"פ שלא הביא עולתו.** שהאחד לעולה ובלבד שהביא אשמו וחטאתו מתחיל למנות: **משום עולה לא** (ד) ל]**מיבעיא.** דהיא לא אתיא לא משום עולה(ה) ולא משום נזירות אלא לדורון בעלמא: מ] **כל האשמות שבתורה מעכבין.** כדאמרינן (יבמות דף עד:) הביא כפרתו אוכל בקדשים:

### עין משפט נר מצוה

יז א מיי' פ"ו מהלכות נזירות הלכה טו:
יח ב מיי' שם הלכה יב:

### תורה אור השלם

1. וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְכִפֶּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנָּפֶשׁ וְקִדַּשׁ אֶת רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא: במדבר ו יא
2. וְהִזִּיר לַיְיָ אֶת יְמֵי נִזְרוֹ וְהֵבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְאָשָׁם וְהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים יִפְּלוּ כִּי טָמֵא נִזְרוֹ: במדבר ו יב

### נוסחת הריב"ן

א] להו כרבי: ב] דנקטו בה גבי זיבה במסכת: ג] שהיא: ד] מחוסר זמן הוא להקרבה ללילי שמיני נמי הוי שעה שראויה להביא קרבן ואי נטמא ביום שמיני מיחייב קרבן על כל אחת ואחת. והשאר ליתא: ה] מחזי להקרבה: ו] דכתיב בהו: ז] ואע"פ: ח] בכ"י כתוב כאן בזה"ל וה"ג וחכ"א קרבן א' על הכל עד שיביא אשמו הביא אשמו ונטמא הביא אשמו ונטמא מביא קרבן על כל אחת ואחת הביא חטאתו ולא הביא אשמו מונה אין מתחילין כו' והשאר ליתא. [ול"ע כי נראה ט"ס]: ט] שתי: י] בכ"י כתוב כאן בזה"ל לפי שמצינו בכל האשמות שבתורה שהן מעכבין כדאמרינן הביא כפרתו אוכל בקדשים כך אשמו מעכבו כו': כ] יתחיל: ל] לא בעיא מיעוטא דהא לא אתיא לא משום טומאה ולא משום נזירות כו': מ] בכ"י כתוב זה הדבור לעיל כנ"ל:

### מוסף רש"י

לילה לאו מחוסר זמן הוא. אין מחוסר זמן במי שהגיע לילו להקריב קרבנותיו (חגיגה ט:).

### פי' הרא"ש

ביום ההוא למה לי תנהו ענין לז'. כלומר ביום ההוא של תגלחתו: לוקמה כר' וכגון שנטמא בליל ח' דקרי' ביה טומאות הרבה דמתחיל' ליל ח' חלה עליו נזירות טהרה וחדא קרבן הוא דמייתי דאכתי לא יצאת שעה שראוי להביא קרבן עד למחר. ומדלא מוקי לה הכי ש"מ קסבר לילה לאו מחוסר זמן דכל דבר שזמנו ביום מתחלת הלילה יש לו דין היום אע"פ שאינו מביא קרבן בלילה הילכך מביא ב' קרבנות: הא בהא תליא. כלומר לא מצית למפשט דלילה לאו מחוסר זמן הוא מדלא אוקמא כר' דאפי' אי לילה מחוסר זמן לא מצי לאוקמה כר' דאי אמרת לילה מחוסר זמן אימת מחזי לקרבן נזיר מצפרא טהרה נמי לא חיילא עד צפרא דוכפר וקדש את ראשו בשעה הראויה להביא קרבן חייל עליה נזי' טהרה וכי נטמא

### מסורת הש"ס

א) [חגיגה ט: וש"נ],
ב) [שבת קלה: וש"נ],
ג) [לקמן נז.], ד) [פסחים נט. ע"ש ערכין כא. ע"ש],
ה) [צ"ל טומאה שטמ"ק],

### הגהות הב"ח

(א) גמ' חיילא מאורתא תנו רבנן נטמא בשביעי: (ב) שם כך אשמו מעכבו: (ג) רש"י ד"ה ורב חסדא וכו' לוקמה וכו' ומשכחת לה לרבי דאית בהו טומאות הרבה כגון כצ"ל והד"א: (ד) ד"ה משום עולה לא בעיא מיעוט דההוא דעולה לא אתיא לא משום כפרה ולא משום:

### גליון הש"ס

גמ' הביא חטאתו. עיין לקמן דף נז ע"א תד"ה וסופרין: תוס' ד"ה מתחיל ומונה מיד כו' אלא א"א לומר כן. ע' לקמן ד' נד ע"א:

### הגהות הגר"א

[א] גמ' אליעזר נמחק. (וזהו א"ל לכ"מ שדחקו התוס' בזה לגרסא דידן ר"א): [ב] שם אליעזר נמחק:

### הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה ומדלא מוקים לה וכו' אע"ג דאינו קרב עד היום רמיא וכו' כצ"ל: ב] תוד"ה מתחיל ומונה מיד דברי ר"א וכו' מכי הזה וטבל וכי נטמא בשמיני וכו' ומתחייב שפיר בקרבן טומאה לר"א כצ"ל:

### הגהות התוספות

1. צ"ל דחזיא. ועי' במפרש ד"ה כגון דחזיא. 2. צ"ל דשייך. 3. צ"ל וכי. 4. צ"ל ולא גרסינן ליה. 5. צ"ל קנת יום הראוי.

### פי' הרא"ש (המשך)

שלא הביא קרבן לאפוקי מדרבנן דאמרי דאינו מביא קרבן על טומאתו ואינו מתחיל למנות עד שיביא חטאתו משום דר"א הוא דקאמר במתני' לא בו ביום דאם נטמא ביום ראשון לנזירותו אינו סותר א"כ ע"כ מדהביא קרבן על טומאתו שנטמא בח' צ"ל שהתחיל למנות נזירותו מאתמול ולקמן דקאמר ר"א היא הוה מצי למי' ר"י ברבי יהודה היא. וכן לעיל הוה מצי למימר ר"א היא: ביום ההוא אע"פ שלא הביא קרבנותיו כלומר אע"פ שלא הגיע זמן הבאת קרבנותיו דהיינו משביעי וכדדריש ר"י בר' יהודה לעיל. וארבע מחלוקות ר"י בר יהודה ור"א משביעי הוא דחיילא נזי' טהרה ור' סבר דמח' הוא דחיילא נזי' טהרה אע"פ

בלילה שמא אריכתא הוא. ואי אמרת לילה לאו מחוסר זמן נו' טהרה חלה מאורתא וכי נטמא בלילה מביא קרבן על כל א' וא' כמו שנטמא ביום ח': גופא נטמא בז' וכו'. הך גופא לא הוי כשאר גופא שבתלמוד אלא שלשון נזיר משונה שהרי לא הביא זאת הברייתא לעיל אלא משום דרבי ורבי יוסי אייתי לעיל בהך עניינא אמרי גופא: מתחיל ומונה מיד. פי' מיד בז' אחר שהזה וטבל דס"ל כר' יוסי בר יהודה. וכן מוכח לקמן (פ' כ"ג דתנן ואינו מתחיל למנות עד שיטהר בח' ומני ר"א היא. והאי דקים ליה לתלמוד הכי ולא בעי לפרושי מתחיל ומונה מיד בח' אע"פ שלא הביא קרבן. ורבנן סברי דלא חיילא עד שיביא חטאתו. ור' ישמעאל אומר אפילו אשמו. וא"ת הא דקאמר רב חסדא לעיל אי בנטמא בח' וחזר ונטמא בח' הרי יצאת שעה שראוי להביא בה קרבן מגליה דר' דלא כרבנן ודלא כר' ישמעאל. וי"ל דלישנא דמילתיה הכי מדקאמר ביום הבאת קרבנותיו בסתם ולא פירש עד שיביא חטאתו או אשמו. משמע דהיינו גורם אע"פ שלא הביא כלל. ורבנן ההוא אע"פ שלא הביא אשמו. דוקדש את ראשו כתיב בתר ב' תורים או ב' בני יונה כתיב וקודם אשם לכך קדש אפילו לא הביא אשמו: אע"פ שלא הביא עולתו (דממילא) [דמעולה] סליק דעולה

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ת"ל והזיר והביא אע"פ שלא הביא הזיר רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר והזיר והביא [ה]אימתי הזיר בזמן שהביא מאן תנא להא [ו]דת"ר [ז]אשה שנדרה בנזיר ונטמאה ואח"כ הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואינה מביאה עולת העוף אמר רב חסדא ר' ישמעאל היא מאי קסבר אי קסבר [ח]בעל מיעקר עקר חטאת העוף נמי לא לייתי אי קסבר בעל מיזגז גייז עולת העוף נמי לייתי לעולם קסבר בעל מיעקר עקר ור' ישמעאל סבר לה כר' אלעזר הקפר [ט]דתניא ר' אלעזר הקפר ברבי אומר מה ת"ל [י]וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וכי באיזו נפש חטא זה אלא שציער עצמו מן היין וק"ו ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה והא בנזיר טמא כתיב ואנן אפילו נזיר טהור קאמרינן קסבר ר' אלעזר הקפר נזיר טהור נמי חוטא הוא והיינו טעמא דכתיב בנזיר טמא הואיל ושנה בחטאו: יצא ונכנם עולין לו מן המנין: קתני עולין לו מן המנין משום דיצא חל עליה נזירות אמר שמואל [כ]כגון שיצא והזה ושנה וטבל אלא נכנם הוא דעולין לו מן המנין לא נכנם אין עולין לו מן המנין לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא יצא אלא אפילו נכנם עולין לו מן המנין אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב [ל]מ"ט לא מפרשת לן כהלין מילי אמר להון אמינא דלמא לא צריכיתו: ר"א אומר לא בו ביום שנאמר [מ]והימים הראשונים יפלו עד שיהיו ימים ראשונים: אמר עולא לא אמר רבי אליעזר אלא בטמא שנזר אבל בנזיר טהור שנטמא אפילו יום אחד סותר אמר

ת"ל שלא הביא אע"פ שהביא הזיר. פירוש מיהו עליה מזירות טהרה דבסכי מיסתמי לי מיפוך ליה מוהזיר בריש הסוטה למה והדר והביא [נ]וי"ל מי לאו הסוטה הוא דרשינן [והזיר] [ס]דרשת אע"פ שלא הביא עולתו ועולה ושלמים משם מעכב כתב רחמנא הסוטה ומגלי דחיית לן למדרש והזיר אע"פ שלא הביא ומ"ה צריכי למיכתב מרמי: **ונטמאה.** ואספרסה שמי מוריס לחמ לעולה וחמל לחטאת ואפס כהמה להביא קרבנות אזיר טמא ומ"כ היכי יעביד לה בעלה ומעלי שהנדר נעקר למפרע וכאילו לא היתה נזירה כלל מביאה חטאת העוף [ואינה מביאה] עולת העוף כדמפרש ואזיל: **אמר רב חסדא ר' ישמעאל היא.** דמרבה לעיל מהסוטה אע"פ שלא הביא עולתו אלמא עולת אזיר לאו דווקא הוא ואפילו הוא ואפילו נזיר טהור כדרבינן קסבר לחמרי לעיל עולה דווקא הוא לה ומתניתין לא מתניא עולת העוף אע"פ דהפר לה בעלה ואינה נזירה אין כאן מוקין לכל אימת [ע] מני לאיתויי מייתי[ע] דווקא [אלא] ולאי רבי ישמעאל היא דסבירא ליה עולה דנזיר לאו דווקא הוא ואם תאמר כ"ש דחטאת נמי לאו דווקא הוא והיכי מייתי חטאת כי הפר לה כאן אלא נכנם הוא דעולין לו מן המנין: כאן שנכנם בחטאו ואין כאן נזירות למפרע וי"ל משום דבסמוך מוקמינן לה כר"ש הקפר דלריכה כפרה על שהפריסה עצמה מן היין ואע"ג שהפר לה הילכך חטאת מייתי לפי שמצינו בעלמא חטאת ד] באה על הספק גם כאן בעלילה כל דהוא מביאה חטאת העוף אבל עולת העוף דווקא הוא דווקא הוא ואם תאמר כ"ש דחטאת נמי לאו דווקא הוא והיכי מייתי כאן נזירות למפרע וי"ל משום דבסמוך מוקמינן לה כר"ש הקפר דלריכה כפרה על שהפריסה עצמה מן היין ואע"ג שהפר לה הילכך חטאת מייתי לפי שמצינו בעלמא חטאת ד] באה על הנפש. משמע שחטאת נטמאת תחס [ב"ק צא:]. **וכי באיזו נפש חטא זה.** מי הכא שנקלקל תוכו (תענית יא:). **אלא שציער עצמו מן היין.** שאין מלוה לצער עלמו, כדאמרינן (הוריות י:) למיקי מי אמלי הפי עלמא מי סני לכו (תענית יא:). **הדרן עלך מי שאמר**

**ואי בעל מיזג גייז.** פירוש מכאן ולהבא עולת העוף נמי מייתי להא דאמרינן כי נטמא[ע] נזירה היתה ולקמן מיבעיא לן בתיקן [דף כפ:] מי מיעקר קא עקר מי מיזג גייז עולת העוף ומשם נעי מיתוי: **סבר ר"א הקפר.** לקף נזיר טהור חוטא הוי הלכך ואת שנטמאה כמו כן בעיא כפרה למיזנו חטאת העוף נמי על הספק [ה]שם כן עולה לו מייתי: **המצער** עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה. פלמא חוטא הוא לכך מייתי חטאת העוף ודוקא שם נטמאה אבל אם לא נטמאה ופסר לה בעלה יהי כמו שהפיר לה לא ניתן לה ליין מדש:

**ואנן אפילו נזיר טהור קאמרינן.** לכומר אית ליה לר"ש הקפר בעלמא דאפילו נזיר טהור חוטא דבעלמא מייתי ליה לאזיר טהור וגם קרא ומ"ת אם כן לרבנן הסוא למה לי מיפוך ליה מוהזיר בריש והדר והביא [נ]וי"ל מי לאו הסוא הוא דרשינן [והזיר] [ס]דרשת אע"פ שלא הביא עולתו ועולה ושלמים משם מעכב כתב רחמנא הסוא ומגלי דחיית לן למדרש והזיר אע"פ שלא הביא ומ"ה צריכי למיכתב מרמי: **ונטמאה.** ואספרסה שמי מוריס לחמ לעולה וחמל לחטאת ואפס כהמה להביא קרבנות אזיר טמא ומ"כ היכי יעביד לה בעלה ומעלי שהנדר נעקר למפרע וכאילו לא היתה נזירה כלל מביאה חטאת העוף [ואינה מביאה] עולת העוף כדמפרש ואזיל: **אמר רב חסדא ר' ישמעאל היא.** דמרבה לעיל מהסוטה אע"פ שלא הביא עולתו אלמא עולת אזיר לאו דווקא הוא ואפילו הוא ואפילו נזיר טהור כדרבינן קסבר ר' אלעזר הקפר נזיר טהור נמי חוטא הוא והיינו טעמא דכתיב בנזיר טמא הואיל ושנה בחטאו: יצא ונכנם עולין לו מן המנין: קתני עולין לו מן המנין משום דיצא חל עליה נזירות אמר שמואל [כ]כגון שיצא והזה ושנה וטבל אלא נכנם הוא דעולין לו מן המנין לא נכנם אין עולין לו מן המנין לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא יצא אלא אפילו נכנם עולין לו מן המנין אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב [ל]מ"ט לא מפרשת לן כהלין מילי אמר להון אמינא דלמא לא צריכיתו: ר"א אומר לא בו ביום שנאמר [מ]והימים הראשונים יפלו עד שיהיו ימים ראשונים: אמר עולא לא אמר רבי אליעזר אלא בטמא שנזר אבל בנזיר טהור שנטמא אפילו יום אחד סותר אמר

ת"ל והזיר והביא אע"פ שלא הביא הזיר רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר והזיר והביא [ה]אימתי הזיר בזמן שהביא מאן תנא להא [ו]דת"ר [ז]אשה שנדרה בנזיר ונטמאה ואח"כ הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואינה מביאה עולת העוף אמר רב חסדא ר' ישמעאל היא מאי קסבר אי קסבר [ח]בעל מיעקר עקר חטאת העוף נמי לא לייתי אי קסבר בעל מיזגז גייז עולת העוף נמי לייתי לעולם קסבר בעל מיעקר עקר ור' ישמעאל סבר לה כר' אלעזר הקפר [ט]דתניא ר' אלעזר הקפר ברבי אומר מה ת"ל [י]וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וכי באיזו נפש חטא זה אלא שציער עצמו מן היין וק"ו ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה והא בנזיר טמא כתיב ואנן אפילו נזיר טהור קאמרינן קסבר ר' אלעזר הקפר נזיר טהור נמי חוטא הוא והיינו טעמא דכתיב בנזיר טמא הואיל ושנה בחטאו: יצא ונכנם עולין לו מן המנין: קתני עולין לו מן המנין משום דיצא חל עליה נזירות אמר שמואל [כ]כגון שיצא והזה ושנה וטבל אלא נכנם הוא דעולין לו מן המנין לא נכנם אין עולין לו מן המנין לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא יצא אלא אפילו נכנם עולין לו מן המנין אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב [ל]מ"ט לא מפרשת לן כהלין מילי אמר להון אמינא דלמא לא צריכיתו: ר"א אומר לא בו ביום שנאמר [מ]והימים הראשונים יפלו עד שיהיו ימים ראשונים: אמר עולא לא אמר רבי אליעזר אלא בטמא שנזר אבל בנזיר טהור שנטמא אפילו יום אחד סותר אמר

**ואי בעל מיזג גייז.** פירוש מכאן ולהבא עולת העוף נמי מייתי להא דאמרינן כי נטמא[ע] נזירה היתה ולקמן מיבעיא לן בתיקן [דף כפ:] מי מיעקר קא עקר מי מיזג גייז עולת העוף ומשם נעי מיתוי: **סבר ר"א הקפר.** לקף נזיר טהור חוטא הוי הלכך ואת שנטמאה כמו כן בעיא כפרה למיזנו חטאת העוף נמי על הספק [ה]שם כן עולה לו מייתי: **המצער** עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה. פלמא חוטא הוא לכך מייתי חטאת העוף ודוקא שם נטמאה אבל אם לא נטמאה ופסר לה בעלה יהי כמו שהפיר לה לא ניתן לה ליין מדש:

**ואנן אפילו נזיר טהור קאמרינן.** הק"ו אלו שיך גם בנזיר טהור: **והיינו טעמא דכתיב קרא בנזיר טמא הואיל ושנה בחטאו.** אלא מהכי מטומאה והאיך נעכר על נעכרו מלהנות מיין: **קתני יוצא ונכנם.** וקס"ד אפילו תוך שבעה משום הכי פריך משום דיצא חל עליה נזירות ומשני כגון שיצא והזה ושנה וטבל ואיירי אפילו בשביעי לחיל עליה בשביעי טהרה משום דנדר בטומאה ולא בעי מיתוי קרבן טומאה בשמיני עולין. בתמיה אלדרבה כי לא נכנס טפי סלקי ליה ממניינא ול"ע דלא למיתני[ע] ונכנס משום דפליג ר"ש ואמר לא בו ביום וי"ל מכל מקום לא הוה צריך למיתני (לימא) עולה מן המנין לאפוקי[ז] וס"ל למיתני יצא [ונכנס] מבית קרבן טומאה: **הכי** גרסינן **לא מבעיא יצא כל אותו היום אלא אפילו נכנם בו ביום.** דקס"ד לא סליק ליה (מד)[ח] מקלת טהרה משהיה עד שנטמא: **לא אמר רבי אלעזר.** דבעינן שנמצה[ט] ימים שנים ו] אלא בטומאה שנדר בלבי לאמר קרא כי טומא נזרו משמע דבטומאה נדר ואהא קאמר ושימים הראשונים יפלו דבעינן ימים שנים צריך עיון מנלן למידרש הכי אלימא דר"ש להא דרבנן אלא דרשינן[י] ימים שנים לא מיבעי קרא בין טמא שנדר לטיהור שנדר:

ויש א מי"ט מהלכות מיחוי הלכה יג (ועי' במ"ל):

כ ב מי"ט שם פ"א הלכה י:

## תורה אור השלם

1. וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְכִפֶּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנָּפֶשׁ וְקִדַּשׁ אֶת רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא:
במדבר ו יא

2. וְהִזִּיר לַיהוָה אֶת יְמֵי נִזְרוֹ וְהֵבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְאָשָׁם וְהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים יִפְּלוּ כִּי טָמְאָה נִזְרוֹ:
במדבר ו יב

## נוסחת הריב"ן

ע] גם מאמו לה' וגו':
פ] דווקא בעלמא ואפס מיהו צריכה להכיל כלילקמן בפירקין שאין אפס בה אלא במקום שיאול עליו נזירות מתוכ"ע ל"ק אמר רב חסדא כר' שמעון מילתא היא ומשמע לן בגמ' טהור: ג] על אפיהם מיהו ומפרש טעמא בפרק בתרא דנדרים (דף פ"ג) משום דחטאת העוף בא על הספק ואנן אפילו בנזיר טהור קאמרינן מדמפרש ר"א הקפר טעמא דחטאת בשביל שציער עצמו מן היין. והיינו אף נזיר טהור ג) ואע"פ שלא הזה ושנה וטבל: **הא לא נכנם אין עולה** לו כ"ש אם לא נכנס והוא טהור שעולה לו: **לא מבעיא קאמר** ומשאמר זה דבר פשוט הוא דמוכחא מתני' משום פלוגתא דר' אלעזר נקטיה דאמר לא בו ביום: **אלא בטמא שנזר.** בטמא שהתחיל למנות נזיר בטהרה ונטמא בד' שאינו מביא קרבן טומאה: **אבל נזיר טהור** וכו' טהור שקבל עליו נזר ונטמא אף ביום א' סותר ד) היכה דכתיב והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו משמע דבטומאה נדר והאי קאמר ושימים הראשונים יפלו דבעינן ימים שנים לאיתויי דר"ש להא דרבנן אלא דרשינן[י] ימים שנים לא מיבעי קרא בין טמא שנדר לטיהור שנדר:

## מוסף רש"י

מביאה חטאת העוף. דאפילו אמרינן דמיחוי כמחטאת שנמצו בעליה, מיהו דבעבל מיעקר עקר לה לא אמרינן (לקמן כב.). **וכפר עליו.** בנזיר כתיב, מאשר חטא על הנפש. משמע שחטאת נטמאת תחס [ב"ק צא:]. **וכי באיזו נפש חטא זה.** מי הכא שנקלקל תוכו (תענית יא:). **אלא שציער עצמו מן היין.** שאין מלוה לצער עלמו, כדאמרינן (הוריות י:) למיקי מי אמלי הפי עלמא מי סני לכו (תענית יא:).

## פי' הרא"ש (המשך)

שהוא ע"י פתח חרטה ועושה הנדר טעות מעיקרו: **עולת העוף נמי דייתיי.** וה"ה אשם נמי דהא נטמאה קודם שהפיר לה דקרבנות נזיר טמא על עון טומאה קא אתו ולא לצורך הכשר נזיר טהרה: **ס"ל כר"א הקפר דאמר נזיר חוטא הוא מחמת שציער עצמו מן היין.** הלכך זאת שנטמאה אע"פ שהפיר לה הבעל ומעקר עקר כיון שנתחייבה חטאת העוף ומצינו בעלמא שבקל מביא חטאת העוף בא על החטאת העוף בא על הספק זאת נמי מביאה העוף לכפר עליה וכן מפרש טעמא בפרק בתרא דנדרים (דף פ"ג) משום דחטאת העוף בא על הספק ואנן אפילו בנזיר טהור קאמרינן מדמפרש ר"א הקפר טעמא דחטאת בשביל שציער עצמו מן היין. והיינו אף נזיר טהור ג) ואע"פ שלא הזה ושנה וטבל: **הא לא נכנם אין עולה** לו כ"ש אם לא נכנס והוא טהור שעולה לו: **לא מבעיא קאמר** ומשאמר זה דבר פשוט הוא דמוכחא מתני' משום פלוגתא דר' אלעזר נקטיה דאמר לא בו ביום: **אלא בטמא שנזר.** בטמא שהתחיל למנות נזיר בטהרה ונטמא בד' שאינו מביא קרבן טומאה: **אבל נזיר טהור** וכו' טהור שקבל עליו נזר ונטמא אף ביום א' סותר ד) היכה דכתיב והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו משמע דבטומאה נדר והאי קאמר ושימים הראשונים יפלו דבעינן ימים שנים לאיתויי דר"ש להא דרבנן אלא דרשינן[י] ימים שנים לא מיבעי קרא בין טמא שנדר לטיהור שנדר:

ס) נרשה דל"ל בגמ' ומפיק ליה מהסוח: ורבי ישמעאל בנו של ריב"ז סומר: ג) ל"ל ומה שאמר זה שם דלעיל הוא מוכחא מתני' דמשום פלוגתא: ד) נרשה דל"ל דכי כתיב והימים כו' כי טמא נזרו משמע דנדר טמא כתיב והכא דווקא בטמא וכו'.

הגהות הש"ס

(ס) נקמן כב. [נדרים פג.], ג) [נדרים פח. לקמן נח:], ג) [נעיל ג. לקמן כב. ב"ק נא: נדרים י. תענית יא. שבועות ח. סוטה טו. [כריתות כו.], ד) [על לקמן זה סוכה יד: מגילה כב. סנהדרין י:], ה) [לעיל יח:], ו) [דף טז: ד"ה יצא], ז) ל"ל דננזי,

## הגהות הב"ח

(ס) רש"י ד"ה למה יפיק וכו' כדפרישית לעיל:

## גליון הש"ס

גמ' אימתי הזיר בזמן שהביא. כעין זה תוליות דף יב ע"ל ויל"ק משום דומיא:

## הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה לאזן למה וכו' ישמעאל היא, ב"ב ע"ז ע"ש ב] תוס' ד"ה (בדף הקודם) וכעין עולה לא בעיא מעוט וכו' ול"ל משום דרבי לא מלכך במילתיה ב"ש דבסמוך מנלת ב"ש דבסמוך נמקק. וע"ע לעיל פיום הבאת כל ע"ש: ג] ד"ה תלמוד לומר והזיר והביא וכו' ול"ל מי לאו הסוא וכו'. ב"ב ע"ר ע"ש: ד] ד"ה למה לי מסכת ר' ישמעאל היא וכו' לפי שמלינו בעלמא חטאת עוף כל"ל: ה] ד"ה סבר כר"ש הקפר וכו' עד הספק ע"כ. תיבת ע"כ נמחק. וע"ע לעיל: ו] ד"ה המצער עצמו מכל דבר וכו' ודוקא שם נטמאה אבל אם לא נטמאה וכו' משום שאם לא הפר לה תביא וכו' כל"ל: ז] ד"ה למה לי מיפוך ליה מוהזיר וכו' ולהא קאמר כו' שמנה ימים שנים. כאן הס"ד ותמ"ל מס"ד אלא שציער עצמו מן היין ועכשיו שוהה בחטאו שהיה לו להזכר מן הטומאה ונטמא: **משום דיצא.** בתמיה מל עליו נזירות והא הוי טמא ח] בזמן שעמד בשיח הקבורות: **אמר שמואל כגון שיצא והזה כו'.** (פ) כדמפרש לעיל[ט]: **ונכנם כי נכנס.** ונטמא ממניין דעולין לו מן המנין וחל עליה נזירות לטהרה הא לא נכנס והוי טהור אין עולין לו מן המנין ולא חיילא עליה נזירות לטהרה: **תלרכה** כי לא נכנס והוי טהור כ"ש לחל עליה נזירות לטהרה: **יצא ולא נכנס.** דס"ד לכיון דנכנס הו"ל כמעיקרו [י]שמר והוא שנעת הקבורות ולא יהו עולין לו מן המנין ולא חיילא עליה נזירות לטהרה קמשמע לן כיון שיצא והזה ושנה וטבל [כ]דהו"ל נזיר טהור [מ]וחיילא עליה נזירות לטהרה ומי הלר מימטי מניח קרבן טומאה:

## הגהות התוספות

1. תיבת כ"ש נמחק. 2. ל"ל והזיר בזמן שהביא. ומי מהסוח הו"מ לרבות כו'. 3. תיבת מייתי נמחק. 4. ל"ל בעלמא. 5. ל"ל מ"מ לא. 6. ל"ל דלא למיתני. 7. ל"ל למפוקי מר' אלעזר. 8. ל"ל לך. 9. ל"ל שימנה. 10. ל"ל דהא לרבנן דלא לדרש.

## פי' הרא"ש

דורון בעלמא היא דאינה מכפרת בשום מקום: **מאי טעמא דרבנן.** בשלמא ר"ש לר"א אתה הוה ורבי ישמעאל אמר והזיר והביא אימתי והזיר בזמן שהביא. וההוא אתא למ' אע"פ שלא הביא עולתו דאי לא כתיב אלא והזיר והביא הוה אמרינן אחר שיביא כל קרבנות ואפי' עולה. ואי לא כתיב אלא ביום ההוא הוה אמינא אע"פ שלא הביא כלל מקרבנותיו: **האשה שנדרה בנזיר ונטמאה** והפרישה ב' תורים ואשם ואח"כ הפיר לה בעלה: **ר"י** בן ברוקה **היא.** דסבר דעולה מעיק' נזי' הויא הלכך כי הפיר לה בעלה נחבטל נדרה ואינה מביאה עולת העוף. אבל חטאת העוף מביאה כדמסיק דרבי אלעזר הקפר היא דאי כרבנן כיון דאמרי דעולה דווקא הוא אף כי הפיר לה בעלה נמי מתיא: **בעל מעקר עקר.** עוקר הנדר מעיקרו כמו התרת חכם. ובפרקי' דלקמ' מבעיא לן. חטאת העוף נמי לא לייתי דהוי כאילו לא נדרה כלום: **בעל מיזג גייז.** תוהך הנדר מכאן ולהבא ולא דמי להתרת חכם

**הכי** גרסינן **ונטמא בתחילה**. פירוש ביום רלמחר [ב] וזה אין לו [רלמחרים] הילכך יום שנטמא ממנין מזיחומו הוא ויממנה ל"ט לזה ויגלח ביום מאה שהוא יום ק"ל למינין: נעשה בסוף מאה. קמ"ל (לעיל דף ו:) זאת תורת הנזיר"ד(ג ל) [**נטמא ביום מאה חסר אחת.**

להשמיענ הילכ תרי מקצת יום ל"ט וכל יום מאה: **ומדקתני הריני נזיר** [ג]**מאה יום** (ג) **ונטמא בתחילת מאה.** להיינו בו ביום וקתני שיהו לו ימים הרלמחרים מלמת שמעינן מהא דנזיר טהור שנטמא נמי ממר ר' אליעזר דנעינן ימים הרלמחרים ותיובתא דעולא: **הנין ימים דנעינן.** אליבא דרבי אליעזר מפיק חד ומתחילין מרין שעומד ביום שני כשנטמא: **או נפקין מרין ומתחילין אלמא. לנעינן שני** ימים שלימין: **ממר ניה יפלו כשיב.** דמשמע ליהוון מרין בנפילה וכגון דנפקין מרין ועיילין מלמ: [ד]**וחי בהם רחמנא ימים ולא כתב יפלו.** אלמא והימים הרלמחרים יעזוב ר"ש אלי דכתיב ימים משמע כגון דנפיק חד ועיילין מרין [ד]ואפילו הכי אקשיי ימים להא כבר עייל יום שני כתב רחמנא יפלו למשמע ימים שלימים: **וחי בהם ולא כתב ימים הוה ממינא אפילו חד.** כלומר הוה ממינא ימים מלאת וכו' נטמא ביום מאה וכו' להשמיענ אילו מרי יומי מקצת: (ג) ד"ה ומקשה הכי ימים ק' יום והשלים נזירותו למר כלאית ליה ולמר כלאית ליה: **נזיר שלשים יום.** בגמרא מפרש למדרבנן קנקש בעלמא הוא שגזרו[ג] בארץ העמים דגזרו עליהם טומאה ומן התורה ולאי טהור ויש ידי נזירותו: **נזיר בתחילה.** לחזור ולהתמיל כל מניינו גם דברי ב"ה קנם ומדרבנן וכאי מפורש בגמרא: **ובסוף שבע שנים באה ואחר כך נטמאת.** ד] ו"מ[ד] בגמרא ללא נגלעו [גלו] בחלו (מדמינן) מחת ועשרים שנה: **אמר רבי יהודה לא היתה נזירה אלא** [ה]"ד שנה. בגמ' מפרש לה: ליתא

**אמר רבא** מ"ט דר"א **אמר קרא** [ו]**כי טמא נזרו** משום דבטומאה נזר איתיביה **אבי הריני נזיר מאה יום ונטמא בתחלת מאה יכול יהא סותר ת"ל והימים הראשונים יפלו** [א]**עד שיהו לו ימים ראשונים וזה אין לו ראשונים נטמא בסוף מאה יכול יהא סותר ת"ל והימים הראשונים יפלו מכלל דאיכא אחרונים וזה אין לו אחרונים נטמא ביום מאה חסר אחת יכול לא יהא סותר ת"ל והימים הראשונים יפלו מכלל דאיכא אחרונים וזה יש לו ראשונים ואחרונים והא בטמא שנזר לא מצית אמרת מדקתני הריני נזיר מאה ונטמא בתחלת מאה וקתני עד שיהו לו ימים ראשונים תיובתא א"ל רב פפא לאביי הלין ימים דקאמרינן דנפק חד ומתחילין תרין או דלמא דנפקין תרין ומתחילין תלתא לא הוה בידיה אתא שייליה לרבא א"ל** [ב]**יפלו כתיב ואיצטריך למיכתב ימים ואיצטריך למיכתב יפלו דאי כתב רחמנא ימים ולא כתב יפלו ה"א** [ה] **עד דנפקין תרין ועיילין תלתא כתב רחמנא יפלו ואי כתב יפלו ולא כתב ימים הוה אמינא אפילו חד כתב רחמנא ימים: מתני'** [ו]**מי שנזר נזירות הרבה והשלים את נזירותו ואח"כ בא לארץ בש"א נזיר בתחלה ובית הילל אומרים** [ז]**נזיר בתחלה מעשה בהילני המלכה שהלך בנה למלחמה ואמרה אם יבוא בני מן המלחמה בשלום אהא נזירה שבע שנים ובא בנה מן המלחמה והיתה נזירה שבע שנים ובסוף שבע שנים עלתה לארץ** [ז]**והורוה ב"ה שתהא נזירה עוד שבע שנים אחרות ובסוף שבע שנים נטמאת ונמצאת נזירה עשרים ואחת שנה אמר רבי יהודה לא היתה נזירה אלא ארבע עשרה שנה: גמ'** [א] **קתני רישא בית שמאי אומרים נזיר שלשים יום ובה"א נזיר בתחלה לימא בהא קמיפלגי דבית שמאי סברי** [ב]**ארץ העמים משום גושה גזרו עליה ובית**

**אמר רבא מאי טעמא דר' אליעזר. אליבא דעולא: אמר קרא והימים הרלמחרים מכלל דאיכא אחרונים וזה אין לו אחרונים. לפיכך אינו** סופר כולן אלא שלשים. ורבי אליעזר לטעמיה דאמרינן בפירקא קמא (לעיל דף ו:) זאת תורת הנזיר"ד(ג ל): **נטמא ביום מאה חסר אחת.**

---

**אמר רבא מ"ט דר"א אמר קרא** [ו]**כי טמא נזרו משום דבטומאה נזר איתיביה אבי הריני נזיר מאה יום ונטמא בתחלת מאה יכול יהא סותר ת"ל והימים הראשונים יפלו** [א]**עד שיהו לו ימים ראשונים וזה אין לו ראשונים נטמא בסוף מאה יכול יהא סותר ת"ל והימים הראשונים יפלו מכלל דאיכא אחרונים וזה אין לו אחרונים נטמא ביום מאה חסר אחת יכול לא יהא סותר ת"ל והימים הראשונים יפלו מכלל דאיכא אחרונים וזה יש לו ראשונים ואחרונים והא בטמא שנזר לא מצית אמרת מדקתני הריני נזיר מאה ונטמא בתחלת מאה וקתני עד שיהו לו ימים ראשונים תיובתא א"ל רב פפא לאביי הלין ימים דקאמרינן דנפק חד ומתחילין תרין או דלמא דנפקין תרין ומתחילין תלתא לא הוה בידיה אתא שייליה לרבא א"ל** [ב]**יפלו כתיב ואיצטריך למיכתב ימים ואיצטריך למיכתב יפלו דאי כתב רחמנא ימים ולא כתב יפלו ה"א** [ה] **עד דנפקין תרין ועיילין תלתא כתב רחמנא יפלו ואי כתב יפלו ולא כתב ימים הוה אמינא אפילו חד כתב רחמנא ימים: מתני'** [ו]**מי שנזר נזירות הרבה והשלים את נזירותו ואח"כ בא לארץ בש"א נזיר בתחלה ובית הילל אומרים** [ז]**נזיר בתחלה מעשה בהילני המלכה שהלך בנה למלחמה ואמרה אם יבוא בני מן המלחמה בשלום אהא נזירה שבע שנים ובא בנה מן המלחמה והיתה נזירה שבע שנים ובסוף שבע שנים עלתה לארץ** [ז]**והורוה ב"ה שתהא נזירה עוד שבע שנים אחרות ובסוף שבע שנים נטמאת ונמצאת נזירה עשרים ואחת שנה אמר רבי יהודה לא היתה נזירה אלא ארבע עשרה שנה: גמ'** [א] **קתני רישא בית שמאי אומרים נזיר שלשים יום ובה"א נזיר בתחלה לימא בהא קמיפלגי דבית שמאי סברי** [ב]**ארץ העמים משום גושה גזרו עליה ובית**

---

**תורה אור השלם**

1. וְהִזִּיר לַיְיָ אֶת יְמֵי נִזְרוֹ וְהֵבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְאָשָׁם וְהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים יִפְּלוּ כִּי טָמֵא נִזְרוֹ: במדבר ו יב

---

**נוסחת הריב"ן**

[ה] כמזיר נטמא ביום מלמת כו' סם"ד ד: [ו] ומנה יום אחד ונטמא כו': ג] דמי: [ז] (ותפ"י כו' ימים שלמים) ליתא בכ"י: [ח] כמזיר שלמי כאן כלומר כו':

---

**הגהות הב"ח**

(א) גב' כתוב אחריו (עד דנפקין תרין ועיילין תלתא). תפ"מ וכ"ב ס"ל דנפק חד ועיילין תרין: (ב) רש"י ד"ה אמר קרא וכו' המזיר וגו' הס"ד ומ"ש נטמא ביום מלאת וכו' נטמא ביום מאה וכו' להשמיענ אילו מרי יומי מקצת: (ג) ד"ה ומדקתני הריני מיד ק' יום ומנה יום אחד ונטמא בתחילה.

---

**הגהות מהר"ב רנשבורג**

א] גב' קתני רישא וכו'. כ"כ כאן שייך תוס' ד"ה קתני שנדפס בלף הסמוך: ב] תוס' ד"ה ס"ג ונטמא בתחלה פי' ביום לשמוע. כאן הס"ד ותמ"ש מה"ד וחז אין לו וכו': ג] ד"ה אמר לי רב פפא לשני וכו' הייגו נמי יום שני. כ"כ עי' ג"מ: ד] ד"ה ובסוף שבע שנים וכו' וי"מ בגמ'. על תיבות וי"מ בגמ' כ"כ הס"מ מוחק זה:

---

**הגהות התוספות**

1. ל"ל לחני גופיה. 2. ל"ל דנקנש. 3. ל"ל שנזר ותיכף שגזרו נמחק. 4. ל"ל מפרש בגמרא כו'.

---



---

**כא** א ב מיי' פ"ו מהל' מחוסי עלכם ו:

**כב** ג מיי' פ"ב שם הל' כח סמג לאוין רמנ:

---

**פי' הרא"ש**

**נטמא בסוף מאה יכול יהא סותר כדרך** פי' יום. אבל ל' יום סותר כדדרשינן בפ"ק דכתיב ביום מלאת ימי נזרו התורה אמרה ביום מלאת תן לו ימי נזרו. ותרוייהו קראי צריכי דאי לא כתיב אלא ביום מלאת הוה אמינא היום ק' וא' שהוא יום הבאת קרבנותיו קרי' יום מלאת כמו ובמלאת ימי טהרה דכתיב גבי יולדת אבל נטמא יום ק' סותר הכל ת"ל והימים הראשונים ואי לא כתיב אלא והימים הראשונים הוה אמינא נטמא ביום הק' לא יסתור כלום ת"ל ביום מלאת: **הלין ימים דנפק חד ומתחלי תרי.** פר"ח דהכי מיבעיא ליה מי אמרינן כי היכי דבימים אחרונים לא בעי' אלא שיש עוד עליו נזיר ב' ימים הכי נמי בימים הראשונים לא בעי' אלא שיהא עליו נזירות ב' ימים והיינו דמיפיק חד ועייל תרי או דלמא דומיא דאחרונים לגמרי בעי' שיהא עליו יום א' שלם. דיום אחרון של נזי' שלם הוא דמביא קרבנותיו ביום שאחר השלמת נזירו' ואפ"ה אם ביום ל' [נטמא] כל זמן שלא הביאם לא פסקה נזי' אף ראשון בעי' יום א' שלם והיינו דנפקי ב' ומתחלי ג': **א"ל יפלו כתיב** דמשמע נפילה כל דהו: **ואצטריך למכתב ב' ימים ואצטריך למכתב יפלו.** דהוה מצי למכתב וקדוש ראשו ביום ההוא מלבד הימים הראשונים: **הוה אמינא אפילו חד.** (כמת"ק) דיפול נפילה כל דהו משמע: **מתני'** מי שנזר נזיר' מרובה יותר מלי' יום ואח"כ בא לארץ להביא קרבנותיו: **ב"ש אומרים** [נזיר] ל' יום דקנסינן ליה למנות נזירות טהרה: **וב"ה סברי** דקנסינן ליה להשלים כל נזי' דמחשבינן ליה כאילו נדר בבית הקברות. ואינו עובר משום בל תאחר דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה: **קתני רישא ב"ש אומרים** וכו'. לא הוה צריך למימר כן דאורישא קיימינן אלא דשיט' נזי' משונה: [ח"נ] **דב"ש סברי ארץ העמים משום אוירא גזור.** דאפילו נכנס לה בשידה תיבה ומגדל טמא שהחמירו על ארץ העמים לטמא אף האויר ולא כדין טומאת מת. הלכך אין טומאתה בטומאת מת ודי בל' יום. וב"ה סברי משום גושה גזור כדין מאהיל על הגוש ואם נכנס בשידה תיבה ומגדל טהור הלכך טו"מ כדין מאהיל על המת והוי כנדר בבית הקברות:

ובית הלל סברי א) משום אוירא גזרו עליה לא דכולי עלמא א משום גושה גזרו עליה וב"ש סברי בסתם נזירות קניסנא וב"ה סברי כי קניסנא בתחילת נזירות: מעשה בהילני המלכה וכו': איבעיא להו בשנטמאת ואליבא דב"ש או דלמא בשלא נטמאת ואליבא דב"ה ת"ש עלתה לארץ והורוה ב"ה שתהא נזירה עוד שבע שנים אחרות וכו' ואי ס"ד בשנטמאת ואליבא דב"ש אי הכי ר' יהודה אומר לא היתה נזירה אלא י"ד שנה י"ד שנה ושלשים יום מיבעי ליה תניא נמי הכי רבי יהודה אומר משום ר' אליעזר דאמר קרא 1 זאת תורת הנזיר (א) ג) התורה אמרה כי נטמא ביום מלאת תן לו תורת נזיר:

**מתני'** ג) מי שהיו שתי כיתי עדים מעידות אותו אלו מעידים שנזר שתים ואלו מעידים שנזר חמש ב"ש אומרים נחלקה העדות ואין כאן נזירות וב"ה אומרים ב יש בכלל חמש שתים שיהא נזיר שתים:

**גמ'** מתני' דלא כי האי תנא דתניא ד) רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא אומר לא נחלקו ב"ש וב"ה על שתי כיתי עדים אחת אומרת שתים ואחת אומרת חמש שיש בכלל חמש שתים על מה נחלקו על כת אחת אחד אומר שתים ואחד אומר חמש שב"ש אומרים נחלקה עדותן ובה"א יש בכלל חמש שתים אמר רב הכל מודים במונה א"ל רב חמא לרב חסדא מאי קאמר אילימא אחד אומר חמש ולא שתים ואחד אומר שתים ולא חמש הא קא מכחשי אהדדי אלא אחד אומר אחת ושתים ואחד אומר שלש ארבע חמש הא

---

**רש"י**

וב"ה סברי משום אוירא גזרו. ואמירא טומאתה ומשום הכי לריכה דתיהוי כבתחלה: לא דכ"ע משום גושא גזרו. דקילא א) טומאתה והאי דאמרו לה דתיהדר לנזירותה קנסא ב) בעלמא הוא דקנסוה: איבעיא להו. הא דא"ר יהודה דלא היתה נזירה אלא י"ד ג) בשנטמאת קאמר: ואליבא דב"ש. דכשעלתה לארץ והיתה עושה ל' יום כב"ש נטמאת בטומאת מת וסתרה את הכל ועשתה ז' שנים אחרים כבתחלה: או דלמא שלא נטמאת. אלא בשביל שבאת בארץ העמים ועלתה לא"י עשתה ז' שנים כבתחלה ואליבא דב"ה: ת"ש עלתה לארץ ואי ס"ד כו' ד). ואי ס"ד כשנטמאת ואליבא דב"ש אי הכי י"ד שנה ול' יום מיבעיא ליה שהרי בתוך ל' נטמאת וסתרה כל שלמפרע ז' שנה ול' יום א"כ ז' שנים ול' יום היה לה למנות תחתיהן אלא מדלא תני הכי אלא י"ד שנה ש"מ דבלא נטמאת (ב) ה) מיירי ר' יהודה ואליבא דב"ה: ע"א איבעיא להו. הא דא"ר יהודה לא היתה נזירה אלא י"ד שנה כשנטמאת עוד טומאה אחרת בסוף שבעה ראשונים אבל לא ו) יום מלאת ז) ועדיין יש לה יום אחד או ב' מן הז' שנים ולבסוף ז' שנים עלתה לארץ ומנתה ז' שנים אחרות שהרי סותרת ז' שנים ראשונים לד"ה דהא נטמאת הרי י"ד שנה והכי לא אמרי ב"ש דלריכה למנות ל' ח) יום בארץ דהא סגי לה באותן ז' שנים שהיא מונה בארץ תא שמע עלתה לארץ כו' ואי ס"ד כשנטמאת ואליבא דב"ש דנטמאת בסוף ז' ראשונים וחזרה ונטמאת בסוף י"ד כדאמר ת"ק אי הכי י"ד שנה ול' יום איבעי ליה לרבי יהודה למימר דכיון שנטמאת בסוף י"ד ט) דיום מלאת היתה לריכה למנות עוד ל' דהא ס"ל דכי נטמאת ביום מלאת מונה ל' י) תניא נמי הכי דלר' יהודה אית ליה דכי נטמאת ביום מלאת מונה ל' וכיון דס"ל הכי ודאי הא דא"ר יהודה לא היתה נזירה אלא י"ד שנה בשלא נטמאת וקא פליג אתנא קמא דסבירא ליה לרבי יהודה דלא נטמאת כלל אלא לסוף שבע שנים עלתה לארץ והורוה שתהא נזירה עוד שבע שנים. ובלשון הזה דן ר"א ב"ר יצחק הלוי לפני רבינו וקבלה (כ"ל ז"ה גליו"ן) כ): (ג) כת אחת. אחד אומר שתי שנים קיבל עליו נזירות ואחד אומר חמש שנים: שב"ש אומרים נחלקה העדות. הואיל ואין שם ב' עדים על ב' שנים: וב"ה אומרים. מ"מ שניהם מעידים על ב' שנים ל) ויש בכלל חמש שתים ולא נחלקה עדותן מ) אבל בשני כיתי עדים אחת אומרת שתים ואחת אומרת חמש דברי הכל יש בכלל חמש שתים: אמר רב הכל מודים במונה. שנחלקה עדותן: מאי קאמר אילימא באחד אומר חמש ולא שתים ואחד אומר שתים ולא חמש. פשיטא דנחלקה עדותן דהא קא מכחשי אהדדי: אלא. כגון שהאחד אומר אחת שתים והאחד אומר שלש ארבע חמש: הא

---

**תוספות**

**לימא** בהא קמיפלגי דב"ש סברי ארץ העמים משום גושא גזרו וב"ה סברי משום אוירא גזרו. אית ספרים דגרסי הכי דב"ש סברי ארץ העמים משום גושא גזרו עליה ולא על אוירא ומותר ליכנס בה בשידה תיבה ומגדל וב"ה סברי אפילו על אוירא גזרו ומש"ה החמירו לסתור הכל וקשה לגירסא זו דמאי טעמא דב"ש דנהי דלא גזרו כי אם משום גושא מ"מ לסתור הכל מידי דהוה אבית הקברות דאינו מטמא באויר ואפ"ה סותר הכל לכן נראה דגרסינן איפכא ב"ש סברי משום אוירא גזרו והחמירו בארץ העמים וב"ה סברי משום גושא גזרו וא"ת והשתא נמי מאי טעמא דב"ש אטו משום דהחמירו בה יותר מקבר לא יסתור אלא ל' וי"ל דאין הכי נמי דכיון דהחמירו בה לגזור על אוירא גלוי לכל דאותה טומאה אינה אלא מדרבנן ולכך סגי לן דיסתור שלשים יום דלא מיחלפא בטומאה דאורייתא וב"ה סברי משום גושא גזרו וכיון דדינה כקבר לריך שיסתור הכל ומשום דמיחלפא ארץ העמים בקברות וכענין סברא זו איכא בפ' כהן גדול (לקמן דף נד:) דקאמר אי משום אוירא ל"ל הזאה אבל אי משום גושא ניחא דטעמא 1 דהזאה כשאר טומאות ולפ"ז ה"ג לא דכ"ע משום אוירא גזרו ולכך ניחא לב"ש דלא קנים אלא ל' יום וב"ה סברי א) אע"ג דגלוי לכל דטומאה דרבנן הוא ואינה כשאר אהל קנסינן ליה בתחילת נזירות ובקנסא הוא דפליגי: **בשנטמאת** ואליבא דב"ש. [אמר] רבי יהודה דהוצרכה למנות ל' יום בא"י ונטמאה בסוף ל' יום בא"י ומנתה עוד ז' שנים שהרי הוצרכה לסתור כל נזירות ונמצא דלר' יהודה היתה י"ד שנים ול' יום והיינו דוקא לב"ש דאין לריך למנות בא"י רק ל' יום לבד דאי לב"ה זקוקה לחזור ולמנות בא"י ז' שנים אחרים אי נטמאת בסוף מנין כנטמאת 2 דלעיל היה כך שנטמאה בסוף מנין של הארץ וא"כ היתה לריכה להא נזירות כ"א שנה או דלמא בשלא נטמאת ודר' יהודה אליבא דב"ה דוקא דלב"ש לא הוצרכה לי"ד שנים ובז' שנים ול' יום סגי: **תא שמע** עלתה לא"י וכו' ואי ס"ד בנטמאת ואליבא דב"ש אי הכי ר' יהודה אומר לא היתה נזירה אלא י"ד שנה י"ד שנה ול' יום מיבעי ליה. ב) ולא גרסינן מה שכתוב בספרים ועוד 3 מתניתין וא"ת ודלמא ל' יום היו מובלעים בז' שנים הראשונים כגון שעשתה בחו"ל ז' שנים חסר חדש ושלשים יום דקנסא בארץ [הרי] ז' שנים ולא יותר ונטמאה בסוף ל' יום של הקנס ועשתה עוד ז' שנים הרי י"ד בין הכל ועוד קשה למה לו להאריך דברי ת"ק לא יביא אלא דברי ר' יהודה לדקדק מהם וי"ל דמש"ה מייתי דברי ת"ק לאוכוחי דלת"ק לא מיירי בהבלעה דקתני ולבסוף שבע שנים נטמאת ונמצאת נזירה כ"א שנה (ול' יום [א"כ] גם לדברי ר' יהודה לא מיירי בהבלעה וא"כ י"ד שנים ושלשים יום מיבעי ליה: **מי** שהיו שתי כתי עדים מעידות אותו אלו מעידין שנדר שני נזירות ואלו מעידין שנדר חמש נחלקה עדותן. ואין כאן נזירות כלל וא"ת היכי דמי אם שתק הנודר שתיקה כהודאה דמיא וי"ל שהנודר מכחיש כל אחת ואחת דאי מודה לאחת למה לא יהיה כהודאתו א"נ באומר איני יודע והשתא לריך לידון לפי העדות א"נ כששותק ובאו שתי הכיתות יחד דלא הוי שתיקותיה כהודאה דלאו מודה הוא דאמר מה לי להכחישן הא שתיהן מכחישין זה את זה: וב"ה אומרים יש בכלל חמש שתים. [ומונה] ב' דהוי כאילו אמרו שתיהן שתים נדרת:

ה) **קתני** רישא ב"ש כו'. כל זה לא היה לריך דודאי ברישא קיימינן ולשון נזיר משונה: **מתניתין.** דקתני דפליגי ב"ש וב"ה בשתי כתי עדות [דלא כהאי] תנא דר' ישמעאל: **אמר** רב הכל מודים במונה. שנחלקה העדות לרבי ישמעאל דאמר דפליגי בית שמאי ובית הלל בכת אחת היינו כשאומר אחד שתים ואחד אומר חמש אבל אם מונה כדמסיק ואזיל נחלקה העדות: **מאי** קאמר. כלומר והיכי דמי מונה דקאמר אילימא דקא מכחשי אהדדי להדיא כדקאמר חמש ולא שתים כו' פשיטא דנחלקה עדותן ומאי קא משמע לן רב אלא

---

**עין משפט נר מצוה**

כג א מיי' פי"א מהל' טומאת מת ה"א:
כד ב מיי' פ"ג מהל' נזירות הלכה ט:

**פי' הרא"ש**

לא דכ"ע משום אוירא גזור הלכך לב"ש די בל' וב"ה סברי דאפ"ה קנסוה בעיקר נזירות ולקמן בפ' כ"ג מוכח כי האי גירסא דאמרינן לקמן אי משום אוירא למה לי הזאה אלמא אי משום אוירא אין לה דין טומאת מת ולא בעיא הזאה: **איבעיא להו בשנטמאת** וה"ק ליה ר' יהודה לת"ק ודאי אמת היה שנטמאת בסוף נזירותה ואפ"ה לא היתה נזירה אלא י"ד שנה דהורו לה כב"ש להיות נזירה ל' יום ונטמאת בסוף ל' יום והוצרכה להיות נזירה עוד ז' שנים: **או דלמא בשלא נטמאת ואליבא דב"ה.** ולא פליג ר"י את"ק אלא בעיקר המעשה שרבי יהודה אומר שכך היה המעשה שלא נטמאת אבל אם נטמאת היתה צריכה להיות נזירה כ"א שנה: **ת"ש עלתה לארץ וכו'** לא היה צריך להביא כל זאת המשנה אלא שרוצה לדקדק דכי היכי דלת"ק נטמאה בסוף ימי נזירותה הכי נמי לר' יהודה הלכך פריך אי ס"ד בשנטמאת ואליבא דב"ש א"כ נטמאת בסוף ל' יום של נזירו' א"כ י"ד ול' מבעי ליה. ואית ספרים דגרסינן י"ד שנה ל' מבעי ליה דתניא ר' יהודה אומר משום ר"א זאת תורת הנזיר ביום מלאת אמרה תורה נטמא ביום מלאת תן לו תורת נזיר. ואי ס"ד כשנטמאת ואליבא דב"ש כיון שנטמאה בסוף ל' לא היתה צריכה להיות נזירה אלא ל' יום: **מי שהיו ב' כתי עדים מעידים אותו אלו מעידים** שנדר ב' שקבל עליו ב' נזירו' **ואלו מעידים** שנדר ה' באותה שעה שאתם אומרי' שנדר ב' אנו אומרי' שנדר ה'. ומפרי' כגון שהיה מכחיש ואומר שלא נדר כלל. דאי שתיק הוי' שתיקותא כהודאה כדאי' בקידושין פ' האומר גבי נטמאו טהרותיך והלה שותק. ומי' איכא למי' דמיירי אפילו בשותק דכיון דבאו ב' כתות כאחד ומכחישות זו את זו נתבטלו דבריהם והוי כאילו לא העידו ולא שייך הכא למימר שתיקה כהודאה דמיא: **שיש בכלל ה' שתים** כיון שיש עדות שלימה בכולה דבר אבל בכת א' בהא קאמרי ב"ש דנחלקה עדותם שהאחד אומר אמת והא' משקר ואין כאן אלא עד אחד אמיתי וב"ה אומר יש בכלל ה' שתים ושניהם מעידים על שניהם. ולתנא דמתני' גם ב"ה מודו בכת אחת דנחלקה עדותם: **אמר רב הכל מודים במונה** א) אהא' מן העדים נזי' א' ועוד שניה והשני אומר נזר ג' נזירות ועוד ד' ועוד ה' כיון דנחת למניינא הוי כאילו מכחישים

---

א) אולי צ"ל במונה אחד מן העדים אומר נזר נזירות א' וכו'.

---

**מסורת הש"ס**

א) [לקמן נד: נה.], ב) [לעיל ו:], ג) עדיות פ"ד מי"א, ד) [תוספתא פ"ג] ב"ב מא: ע"ש סנהדרין לא. ע"ש, ה) ד"ז שייך לעיל יט:.

**תורה אור השלם**

1. וְזֹאת תּוֹרַת הַנָּזִיר בְּיוֹם מְלֹאת יְמֵי נִזְרוֹ יָבִיא אֹתוֹ אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: במדבר ו יג

**נוסחת הריב"ן**

א] טומאתה: ב] קנסא הוא דקנסוה דב"ש סברי כו' גליון נזירות מרובה של ק' יום ב"ש אומרים נזיר ל' משום דארץ העמים טמאה היא לא חשיב נזירות דחו"ל להכי ימנה ל' יום דנזירות טהרה בארץ ישראל ודייה וב"ש כו' הס"ד: ג] שנה: ד] כו' גליון ואי ס"ד: ה] בארץ מיירי: ו] ביום: ז] דעדיין: ח] (יום) ליתא בכ"י: ט] ביום: י] ל' יום: כ] ואית ספרים דכתיב בהו תניא נמי הכי ושבשתא היא הס"ד: ל] דיש: מ] בכל מקום שיש שם שתי כתי עדים כו':

**הגהות הב"ח**

(א) גמ' זאת תורת הנזיר ביום מלאת התורה אמרה: (ב) רש"י ד"ה ת"ש עלתה וכו' ש"מ דבלא נטמאת משבאת לארץ מיירי ר' יהודה וכו' בסוף שבע ראשונים אבל לא ביום מלאת דעדיין הי' לה יום אחד או ב' מן הז' וכו' לדברי הכל דהא נטמאת תוך מלאת הרי י"ד וכו' בסוף י"ד ביום מלאת היתה: (ג) ד"ה על מה נחלקו על כת אחת אחד כצ"ל והד"א עם ד"ה וב"ה וכו' דיש בכלל וכו' אבל בשתי כיתי:

**הגהות מהר"ב רנשבורג**

א] תוס' ד"ה לימא וכו' וב"ה סברי אע"ג דגלוי לכל דטומאה דרבנן הוא ואינה כשאר אהל מן תיבות אע"ג עד אהל נמחק. ונ"ב אעפ"כ אינו גלוי לכל דטומאה דרבנן הוא כשאר אהל וכו' כצ"ל א"מ: ב] ד"ה ת"ש וכו' ול"ג מה שכתוב בספרים ועוד וכו' נ"ב עי' א"מ:

**הגהות התוספות**

1. צ"ל דטעונה הזאה משום דמיחלפא בשאר טומאות. 2. בס"א שנטמאת. ויש מוחקים בדברי התוס' מתיבת כנטמאת עד תיבת בסוף מנין. 3. צ"ל עד מתניתין. ותיבת ועוד נמחק.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות